MAATALOUS

Ympäristölupamme ei mahdollista eläinperäisten lietelantojen vastaanottoa. **JOHTAJA MARKKU TOMMISKA, KSS ENERGIA OY**

Jätevedenpuhdistamot kieltäytyvät lannasta

Ympäristöministeriö esittää, että tilat toimittavat karjanlannan jätevedenpuhdistamoille. Lanta kuitenkin sotkisi puhdistamoiden toiminnan.

PEKKA FALI

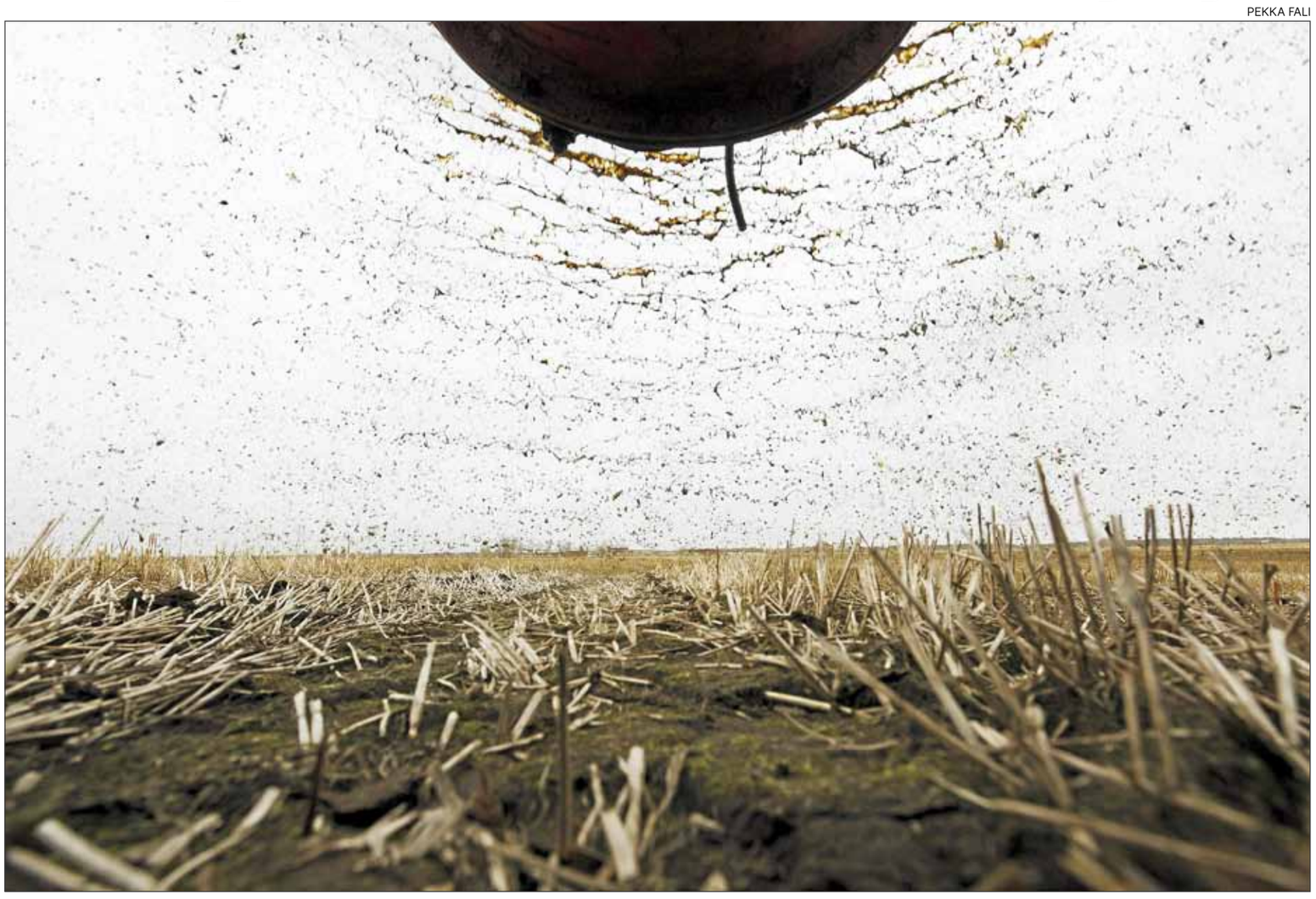

Lanta on liian väkevää jätevedenpuhdistamoille. Ratkaisu varasto-ongelmaan on keksittävä muualta.

Jätevedenpuhdistamot eivät ota vastaan karjanlantaa.

Ympäristöministeriö esitti perjantaisessa ohjeessaan yhdeksi vaihtoehdoksi, että lantavarastojen täyttymisen kanssa painiskelevat tilat tarjoaisivat lantaa jätevedenpuhdistamoiden käsiteltäväksi.

MT tiedusteli kymmeneltä jätevedenpuhdistamolta eri puolilta Suomea, ovatko nämä valmiita ottamaan vastaan ja käsittelemään sian- tai lehmänlantaa.

Kaikki kyselyyn vastanneet puhdistamot totesivat, ettei vastaanottoon ole edellytyksiä.

Tärkein perustelu kieltäytymiselle oli käsittelyyn tarvittavan ympäristöluvan puuttuminen.

Puhdistamoilla on yleensä ympäristölupa yhdyskuntajätevesien sekä sakokaivolietteiden ja umpisäiliöjätevesien käsittelyä varten.

”Ympäristölupamme ei mahdollista eläinperäisten lietelantojen vastaanottoa”, toteaa Kaakkois-Suomessa jätevesien käsittelystä vastaavan KSS Energia Oy:n johtaja **Markku Tommiska**.

Liian ravinteikasta puhdistamon prosessiin

Karjanlannan koostumus tuottaa jätevedenpuhdistamoille ongelmia. Puhdistamoiden prosessit eivät kestä ravinnemääriltään erittäin väkevää karjanlantaa.

”Toisin kuin lietelanta, normaali jätevesi on suurimmalta osaltaan vettä. Lannan ravinnepitoisuudet ovat yhdyskuntajätevesiin verrattuna niin moninkertaiset, että niiden käsittely olisi täysin mahdotonta”, toteaa eteläpohjalaisen Kuortaneen vesihuoltolaitoksen vastaava hoitaja **Kari Merijärvi**.

Useat vastaajat totesivat myös, ettei puhdistamolla ole mahdollisuutta ottaa vastaan lantaa.

”Lanta ja lietelanta ovat kuormittavaa tavaraa. Pienikin määrä lietteitä kuormittaisi puhdistamoa suuresti”, toteaa laitospäällikkö **Timo Seppä** Alavuden kaupungilta Etelä-Pohjanmaalta.

Merijärven mukaan lietelantaa täytyisi todennäköisesti laimentaa vedellä, jotta se pystyttäisiin pumppaamaan yhdyskuntajätevedelle mitoitettuun puhdistamoon. Tarkkaa laimennussuhdetta hän ei osaa sanoa, mutta arvioi lannan ja veden suhteeksi jopa 1/100.

Työpäällikkö **Pekka Askola** Laitilan kaupungista Varsinais-Suomesta arvelee, että aikaa pitäisi varata lannan käsittelyyn runsaasti.

”Käytännössä se tarkoittaisi useiden viikkojen tai kuukausien välivarastointia ennen lietelannan syöttämistä prosessiin.”

Vain yksi biokaasulaitos ottaa vastaan

Lisäksi MT kysyi mahdollisuutta lannan vastaanottoon yhdeksältä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran lannoitevalvonnan hyväksymältä biokaasu- ja kompostointilaitokselta.

Niistä yksi, Kiteellä toimiva Biokymppi oy, oli valmis vastaanottamaan lantaa.

”Tällä hetkellä biokaasulaitoksemme ei käsittele lantaa, mutta meillä on valmius ottaa sitä vastaan. Ympäristöluvan mukaisesta kapasiteetista meillä on vapaana tälle vuodelle noin 5 000 tonnia”, kertoo Biokympin toimitusjohtaja **Mika Juvonen**.

Juvonen kuitenkin pahoittelee, ettei biokaasulaitos pysty ratkaisemaan tilojen lantaongelmaa. ”Lannan määrä ei merkittävästi vähene laitoksella, vaan sieltä tulee lähes sama määrä tuotetta ulos kuin sinne sisään syötetään.”

Tavoitteena on, että viljelijä on valmis ottamaan vastaan laitoksessa syntyvää lannoitevalmistetta.

Sen sijaan muut biokaasu- ja kompostointilaitokset kieltäytyivät.

”Emme ota vastaan. Ei sovellu prosessiimme”, toteaa tuotantopäällikkö **Hannu Nyman** forssalaisesta Envor Biotech Oy:stä.

JUHANI REKU

Ongelmien juuret säätä syvemmällä

Varastoja ei ole mitoitettu tarpeeseen

Lantaloiden täyttymisen syy on syvemmällä kuin vain sääoloissa, arvioi ylitarkastaja **Mikko Jaakkola** Varsinais-Suomen elykeskuksesta.

”Vaikea sää on ollut tilanteen laukaiseva tekijä. Monilla tiloilla lietettä kertyy nykyisin enemmän kuin mihin varastotilat on mitoitettu. Esimerkiksi hygieniataso on tiloilla nykyisin hyvin korkea ja pesuun käytetään paljon vettä. Se lisää lantalaan päätyvän tavaran määrää.”

Jaakkolan mukaan tiloilla täytyy tulevaisuuden varalle selvittää, onko varastojen laajentaminen tarpeen.

Myös lietesäiliöiden kattaminen auttaisi monilla tiloilla välttämään ongelmat.

”Siihen on mahdollista saada myös investointitukea.”

> Vaikea sää on ollut tilanteen laukaiseva tekijä. «
>
> **MIKKO JAAKKOLA**

Lisäohjeita ei tiistaina annettu

Nitraattiasetuksen mukainen lannanlevitysaika päättyi maanantaina. Jos kelit sallivat ja huuhtoumat voidaan välttää, lantaa voi levittää vielä 15.11. asti.

Monin paikoin tilanne näyttää kuitenkin jo nyt toivottomalta.

Ympäristöministeriö neuvoo viljelijöitä ottamaan ongelmatilanteissa yhteyttä ensisijaisesti oman kunnan tai elykeskuksen ympäristöviranomaisiin.

Jaakkolan mukaan ministeriön ohjeisiin ole oikein mitään lisättävää. ”Nyt on vielä kuukausi aikaa. Pitää toivoa, että mahdollisimman monella tilalla lantaa pystyttäisiin vielä levittämään. Paikoin tilanne on kyllä erittäin hankala.”

Ympäristöministeriön antamat ohjeet lannan ja lietelannan levitysongelmien ratkaisemiseksi ovat ainakin toistaiseksi ennallaan.

Vielä tiistaina aamulla ministeriö lupasi lisätietoja perjantaina antamiinsa ohjeisiin.

Niitä ei kuitenkaan tiistain kuluessa ministeriöstä annettu.

Lantalan vuodot pitää korjata nopeasti

Jos tulvat ovat aiheuttaneet valumia lantalasta ympäristöön, viljelijä voi Maaseutuviraston (Mavi) mukaan vedota ylivoimaiseen esteeseen tai poikkeukselliseen olosuhteeseen.

Niihin voi vedota myös silloin, kun tulva-alueella olevat lantapatterit ovat levinneet tai niiden peitemateriaali on hävinnyt patterin päältä.

Kumpikin vahinko pitää korjata mahdollisimman pian, Mavista korostetaan.

JUHANI REKU

OHJEET

Maakuoppaan tai kompostoitavaksi

Ympäristöministeriö neuvoo viljelijöitä etsimään lannalle varastointitilaa tilan ulkopuolelta. Lannan voi ministeriön ohjeen mukaan myös imeyttää kuivikkeisiin ja patteroida.

Lantaa voi tarjota myös jätevedenpuhdistamolle tai kompostointi- ja multayrittäjälle hyötykäyttöön.

Läpäisemättömään maahan tehtyyn muovi- tai kumikalvolla vuorattuun maakuoppaan voi perustaa väliaikaisen varaston.

Hollantilaiset yrittäjät paisuttavat sianlihantuotantoa Saksassa

IKAALINEN (MT)

Saksassa teurassikojen määrä on kasvanut nopeasti viime vuodet. 2000-luvun alussa maassa teurastettiin reilut 40 miljoonaa sikaa, nyt ollaan lähellä 60 miljoonaa.

Kasvun taustalla ovat hollantilaiset yritykset, jotka ovat rakentaneet suursikaloita etenkin entisen Itä-Saksan alueelle, kertoo saksalainen sianlihantuottaja ja Euroopan siantuottajajärjestön EPP:n varapuheenjohtaja **Jürgen Winkelmann**.

”Viljelijöiden keskuudessa sitä ei nähdä kielteisenä asiana”, hän korostaa.

Sen sijaan paikalliset asukkaat vastustavat usein uusien sikaloiden rakentamista alueilla, joilla sikaloita ei ole ennestään.

Sikaketju toimii yli rajojen

Saksasta on tullut sianlihan nettoviejä. Keski-Euroopassa on tosin hieman vaikeaa määritellä sianlihan alkuperämaata, sillä porsaat ja teuraat liikkuvat yli rajojen.

Saksa on riippuvainen tanskalaisista porsaista. Kansainvälistyminen on ehkä syy, miksi alueella vastustetaan maakohtaisia alkuperämerkintöjä; pelkkä ”valmistettu EU:ssa” riittäisi monien mielestä.

”Hollannissa tuotettu ja Saksassa teurastettu sika on saksalaista”, Winkelmann kuittaa.

Kasvava vienti on johtanut siihen, että saksalainen tuotanto kilpailee maailmanmarkkinoilla esimerkiksi yhdysvaltalaista ja brasilialaista vastaan. Venäjä on kiinnostava vientimaa, sillä WTO-jäsenyys alentaa elokuun lopusta lähtien elävien sikojen tuontitulleja 40:stä 5 prosenttiin.

Vientiriippuvuudessa on vaaransakin: afrikkalainen sikarutto ja muut eläintautiepidemiat voivat pysäyttää eläinrallin äkisti.

Idässä suurtilat, etelässä pienimmät

Uusien sikaloiden syntyminen itäiseen Saksaan ei ole sattumaa.

Alueen maatilat ovat sosialismin jäljiltä suuria. Niinpä Itä-Saksan lihasikaloissa kasvaa keskimäärin yli 3 000 sikaa kerrallaan, kun lännen ja etelän osavaltioissa luku on 460:n ja 800:n välillä.

Etelä- ja Länsi-Saksassa tilojen rakennekehitys muistuttaakin Suomea: tilat ja tuotanto vähenevät, tilakoko kasvaa pikku hiljaa.

Etelä-Saksassa tilat ovat erityisen pieniä, sillä siellä ne jaetaan perintönä kaikkien sisarusten kesken. Pohjois-Saksan osavaltioissa vanhin sisaruksista on etusijalla.

Winkelmannin mukaan EU:n hyvinvointiasetus kiihdyttää pienimpien tilojen lopettamistahtia. Moni ei pysty investoimaan sikaloihin vaadittavaan lisätilaan.

”Se on ikävää, mutta asia, joka kaikkien pitää tehdä. Pientilojen tukeminen olisi epäoikeudenmukaista niitä kohtaan, jotka ovat varautuneet muutokseen.”

Tuotantokustannukset ovat nousseet nopeasti vuoden aikana, mutta myös lihan hinta on harpannut. Sikakriisistä ei ole puhetta.

Winkelmann epäilee erilaisia ohjelmia, joissa yritetään saada lisäarvoa laadulla ja eläinten hyvinvoinnilla. Muutoksia kannattaa tehdä, kun on pakko ja kun muutkin tekevät.

”On markkinointiohjelmia, jotka nostavat esiin tiettyä tuotantotapaa. Yleensä ei kestä kauaa, että siitä tulee standardi. Pienet ryhmittymät osaavat julkisuuspelin.”

HENRIK SCHÄFER

Saksalaisen ja suomalaisen lihasikalan talous vuonna 2011

	Saksa	Suomi
Tuotot/lihasika, euroa	137	138
Muuttuvat kustannukset/lihasika, euroa	**118**	**124**
josta porsaan ostohinta	57,2	61,0
rehukustannus	55,8	58,0
eläinlääkäri, lääkkeet	1,2	0,4
energia	2,3	2,2
muut kustannukset	1,4	2,4
Kate 1/100 kg lisäkasvua, euroa	**21,6**	**14,0**

Lähde: Suomen luvut ProAgria, Saksan luvut DLG Fachzentrum Landwirtschaft

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Voi palasi kouluruokailuun

Ruotsin elintarvikevirasto (Livsmedelsverket) suosittelee, että kouluissa tarjotaan kevytlevitteitä ja -maitoa.

Viranomaiset perustelevat suositusta tieteellisillä tutkimuksilla, joiden mukaan pehmeät rasvat ovat kovia terveellisempiä.

Niinpä päätettiin, että Tukholman peruskoulujen oppilaat voitelevat terveyssyistä leipänsä margariinilla voin sijaan, kertovat ruotsalaislehdet.

Päätös aiheutti kuitenkin niin kovan vastalausemyrskyn, että voi otettiin takaisin kouluruokailuun. Nyt jokainen ruokailija saa itse valita, millä leipänsä voitelee.

Margariinipäätöksen vastustajat vetosivat muun muassa siihen, että terveysvaikutuksia on tutkittu vain aikuisilla.

Värjättyä sianlihaa myytin nautana

Useita tonneja värjättyä sianlihaa on myyty naudanfileenä ruotsalaisille tukkukaupoille, kertoo Svenska Dagbladet -lehti.

Lehden mukaan väärennettyä lihaa on saattanut päätyä myös ravintoloihin ja kauppoihin.

Ruotsin elintarvikevirasto on antanut asiasta EU:n laajuisen varoituksen. Väriaine saattaa olla vaarallista. Lisäksi riskinä on, että asiakkaat eivät väärässä uskossa valmista lihaa riittävän kypsäksi.

Ruotsalaisyritys Heat AB on toimittanut väärennettyä lihaa ainakin Svensk Carter, CKA Chark ja ML Foods -yrityksille.

Heat AB:sta on tehty rikosilmoitus.

Islannissa outo nautatauti

Islannissa on todettu historian ensimmäisen nautojen IBR-tapaus.

IBR on nautojen ylempien hengitysteiden tulehdus, jonka aiheuttaa herpesvirus.

Tapaus on omituinen, koska Islantiin ei saa tuoda eläviä nautoja.

Naudanalkioita on tuotu viimeksi vuonna 1995 ja -spermaa vuonna 1987.

Virus löytyi tankkimaitonäytteestä. Tilan eläimet ovat olleet oireettomia.

IBR:n aiheuttava herpesvirus leviää lähinnä eläinten välisen kontaktin, mutta myös ihmisen kuljetuskaluston tai muun sellaisen välityksellä.

Ruohonjuuri täyttää 30 vuotta

Ruohonjuuri Oy on myynyt ympäristöystävällisiä tuotteita jo 30 vuotta.

Syntymäpäiviensä kunniaksi yritys on myöntänyt Ruohonjuuri-rahastosta noin 30 000 euroa kestävän kehityksen mukaisiin toimiin

Ruohonjuuri-palkinnon sai Elävän ravinnon yhdistys.

Apurahoja myönnettiin Mustasaareen Kosken luomutilalle, Turun ammattikorkeakoulun Hyötyhamppu-hankkeelle, Ouluun Avantro ry:lle, Helsinkiin Pihakatto Oy:lle sekä väitöskirjaa tekevälle arkkitehti **Matti Kuittiselle**.

Oikein tehty nupoutus säästää vasikan päänsäryltä

Opas nupoutuksesta ja vasikan kokemasta kivusta nyt verkossa

Tutkimukset osoittavat, että nupoutus on kiistatta kivuliaista vasikalle. Se aiheuttaa kolmannen asteen palovamman kumpaankin vasikan sarvenaiheeseen.

Kipua voi huomattavasti lieventää toimimalla oikein ja ymmärtämällä vasikan kipukäyttäytymistä.

Helsingin yliopiston julkaisemassa nupotuksen verkkooppaassa käydään läpi hyviä nupoutuskäytäntöjä. Lisäksi oppaaseen on koottu tietoa vasikoiden kivusta ja sen hoitamisesta.

Opas on suunnattu tuottajille, neuvojille ja eläinlääkäreille antamaan lisätietoa nupoutamisesta, nupoutustekniikasta ja kivunhoidosta.

Pitkäkestoinen kipu

Tutkimuksilla on osoitettu, että nupoutuksen aiheuttama jälkikipu kestää ainakin viisi vuorokautta nupoutuksesta ja sirpaloittaa leporytmin. Pitempikestoisia tutkimuksia ei toistaiseksi ole.

Suositus on, että nupoutuskipua hoidetaan paikallispuudutuksella sekä tulehduskipulääkkeellä.

Puudutus poistaa kivun toimenpiteen aikana ja muutamaksi tunniksi sen jälkeen. Paikallispuudutus vaatii taitoa ja tarkkuutta, minkä vuoksi vasikat tavallisesti rauhoitetaan.

Rauhoitus myös hämärtää vasikan muistijälkeä, eikä se osaa herättyään liittää toimenpidettä paikkaan tai ihmisiin. Tulehduskipulääke hoitaa toimenpiteen aiheuttamaa jälkikipua.

Varhaiset kipukokemukset ja hoitamaton kipu saattavat pysyvästi herkistää eläimen kokemaan kipua tavallista voimakkaammin.

Melkein puolet ilman kivunlievitystä

Suuri osa etenkin lypsykarjatilojen vasikoista nupoutetaan edelleen ilman kipulääkitystä. Noin 55 prosenttia nupoutavista tuottajista kutsuu paikalle eläinlääkärin kipulääkitsemään vasikat.

Vasikkakasvattamoissa ja emolehmätiloilla kipulääkityksen käyttö on hieman yleisempää. Vasikkakasvattamoista 70 prosenttia käyttää nupoutuksessa eläinlääkäriä ja emolehmätiloista 60 prosenttia.

Nupoutus ei ole aina välttämätöntä, mikäli tuotantoolosuhteet sallivat sarvellisten eläinten pitämisen tai navetassa on syntymänupoja nautarotuja.

MT

Nupoutusopas verkossa: www.vetmed.helsinki.fi/hyvinvointikeskus/tutkimus/nupoutus.html

Tukea sikojen hyvinvoinnin edistämiseen saa vielä ensi vuonna

Tämän vuoden viimeinen hakupäivä perjantaina

Kaikkien sikaloiden on ensi vuoden alusta lähtien täytettävä uuden hyvinvointiasetuksen määräykset. Niiden mukaan lihasikalan ritilälattian raot saavat olla enimmillään 18 millimetriä leveät.

Asetukseen on kuitenkin lähiviikkoina tarkoitus tehdä muutos, joka sallii kolmen millimetrin poikkeaman. Rako saa siis olla enimmillään 21 millimetriä.

”Tällaista muutosta kaavaillaan ja suurella todennäköisyydellä se tehdään”, maatalousosaston päällikkö **Esko Juvonen** maa- ja metsätalousministeriöstä kertoo.

Tilojen, jotka joutuvat muuttamaan rakenteita, pitäisi hakea investointitukea viimeistään perjantaina 19.10. Näin tukipäätös ja muutokset ehtivät vuoden 2012 puolelle.

Haku vaatii elinkeinosuunnitelman, eikä tukea myönnetä alle 5 000 euron investointiin.

Tukea voi hakea vielä ensi vuoden tammikuussakin.

Tuotanto on kuitenkin keskeytettävä, kunnes eläintilat vastaavat voimassa olevia hyvinvointivaatimuksia.

”Kevät voi olla kulunut ennen kuin muutokset on tehty”, Juvonen sanoo.

”Kannattaisi herätä nyt”

Valtaosa suomalaisista sikaloista ei joudu investoimaan lattiarakenteisiin, mikäli kolmen millimetrin poikkeama tulee voimaan.

”Korjausinvestointeja ei ole vielä juurikaan tehty, tilat ovat odottaneet rajoja”, Juvonen kertoo.

> Tilojen kannattaisi hakea tukea nyt. On tärkeää, että asiat ovat vuodenvaihteessa kunnossa.«
>
> **JUKKA RANTALA**

Muutoksia joutuvat tekemään tilat joiden sikala on rakennettu vanhemmilla kuin vuoden 2002 säännöillä sekä tilat joilla lattian kuluminen on suurentanut rakoja.

”Tilojen kannattaisi herätä ja hakea tukea nyt. On tärkeää, että asiat ovat vuodenvaihteessa kunnossa”, MTK:n kotieläinasiamies **Jukka Rantala** muistuttaa.

Rantala harmittelee, että investointi osuu huonon kannattavuuden aikaan. ”Pelisäännöistä on kuitenkin pidettävä kiinni.”

TERHI TORIKKA